

Dorana COȘOVEANU

ALCHIMISTUL și scenografia lui „de aur”

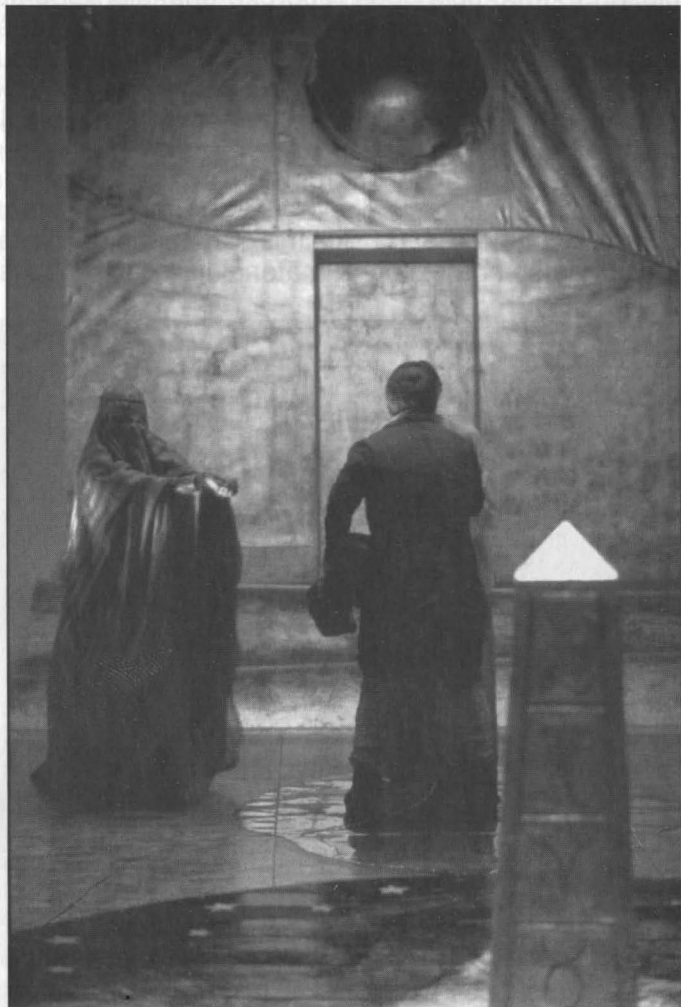
Este greu de strâns în corsetul temporal al unui spectacol istoria periplitului, în necunoscut, a păstorului andaluz plecat în căutarea aventurii, a misterului piramidelor și a mirajului aurului, a „Legendei sale Personale”, așa cum este descrisă de Paul Coelho, în cele 220 de pagini ale cărții sale, intitulată *Alchimistul*.

Este și mai greu să păstrezi aura succesului acestei minunate povești fantastico-filosofice, tradusă în 48 de țări și care, după anul apariției (1988) a suscitat analize și comentarii critice viforoase, în mediile intelectuale ale mapamondului. Dar poate și mai dificil este să reușești să sugerezi, în spațiul atât de limitat al unei scene, splendoarea călătoriei-miracol a celui care lasă în urmă pământul negru al Andaluziei, în dorința de a atinge misterul deșertului și grandoarea faraonică, în speranța aflării mirificului secret al alchimistului.

„Cu cât te apropii de visul tău, cu atât Legenda Personală devine adevăratul rost al vieții”, gândește tânărul păstor în timpul călătoriei sale, nu lipsită de peripeții, pe care reușește să le depășească, acceptând, în final, că toate izbânzile sau insuccesele sale se află sub semnul de fatalitate al lui *mektub* (așa a fost scris!).

Nu știu dacă spectatorul care nu cunoaște pe de-a-ntregul povestea acestei călătorii, încărcată de evenimente, de relații interumane revelatoare, introspecții și concluzii filosofice reușește să înțeleagă pe deplin nuanțele textului, mesajul transmis de autor. Dar acest lucru aparține riscului asumat de cel care a dorit realizarea spectacolului – cu strălucirile și scăderile lui – pe care nu le comentez.

Sunt sigură însă – dincolo de valențele interpretative remarcabile ale actorilor – că reușita spectacolului

este datorată, în mare parte, modului în care a fost rezolvată zona esteticului de către Dragoș Buhagiar (scenografia).

Devenit el însuși un fel de „creator de vise”, un picto-poet, încearcă să schimbe starea spectatorului, convocându-l în calitate de posibil „coautor” al unui spațiu magic, în care îi oferă oaza sa de visare diurnă. Acest lucru este înlesnit de plasarea publicului la nivelul platformei pe care evoluează eroii piesei, în imediata apropiere a acestuia, captându-l astfel ca posibil „partener” în dinamica jocului.

Dragoș Buhagiar creează un spațiu deschis și închis totodată, în care actorii se mișcă cu ușurință, potrivit dezvăluirii narațiunii. În convergența planurilor și în implicarea spațială dintre realitate și iluzie, el caută o echivalență în a cărei formulă poți afla, sintetizat, spațiul mental și spațiul sensibil al unei lumi de legendă.

Arealul scenic, flancat de cele două repere – o construcție masivă, faraonică, pe de o parte și plastifierea spațiului deșertic, printr-o fericită mimare perspectivă, pe de altă parte – realizează idealul coincidenței extremelor, a contemplației simultane aproape-departate. Emergența imaginarului simbolic se află apoi în plasarea, între cele două repere, a unui planiglob-tipsie, a cărui mișcare de rotire circulară adună sau respinge pe cei care cutează să-i calce teritoriile. Astfel, centrul pictural scenic al planiglobului vorbește seducător de călătoria-pelerinaj a eroului, seducător în evoluția sa subînțeleasă de pelerin al spiritului.

Dragoș Buhagiar alegorizează pe vanitatea lucrurilor prin elementele de decor fastuoase și, mai cu seamă, prin prezența dominantă și dominatoare a aurului. Emanția de energie luminoasă pe care o dă pelicula strălucitoare a acestuia, extinsă de la paviment la pereți, în semnele criptografice, la costumația și chiar palmele și părul alchimistului nu fac decât să repună în circulație, sporind, efectul de somptuozitate a materialului, dar și obsesia prezenței lui.

Jocul asociativ al acestui univers aparte are un tonus pictografic de o remarcabilă intensitate în care intervin rezolvări scenografice insolite, pline de grație și de culoare (scrânciobul păsărilor albastre, vitrina vânzătorului de cristale, cortul conducătorului de caravană).

Surprinzând spiritul „ascuns al lucrurilor”, Buhagiar reușește să facă din spectacol un miracol de iluzie, să creeze *paradisuri artificiale* în sensul în care îl propunea Baudelaire.

În felul acesta, scenografia semnată de el nu caută și nu încearcă să însemne numai decor, ci precipitare a misterului, locuire a lui.

Metafora vizuală a acestui demers scenografic, poate prea „de aur”, este servită, printr-o continuitate perfectă de rafinamentul, subtilitatea și fermitatea stilistică cu care știe să intervină în rezolvarea costumelor. Deosebit de elaborate, în ciuda unei cuceritoare simplități, ele creează o viziune plastică de maximă expresivitate, care susține semnificația spectacolului.

Lascivitatea formelor, croiala generoasă a veșmintelor, ce permite ample și învăluitoare falduri, fastuoasa lor „modestie” sunt în perfectă consonanță cu tipologia personajelor.

În puține spectacole am întâlnit o adevărată mai inspirată la datele textului, o atât de rafinată și inteligentă drămuire cromatică, în funcție de elementele de expresivitate ale costumului. Fiecare nuanță – de la olivul sau cafeniul prăfos al caftanelor la nobilul albastru-verde al rochiei Fatimei – fiecare detaliu de croială sau fiecare accesoriu insolit trădează un creator care urmărește semnificațiile fără a ignora, nici o clipă, echilibrul, picturalitatea și armonia ansamblului.

Construcția vizuală a spectacolului *Alchimistul* pe scena Teatrului Odeon nu numai că slujește textul, dar îi dă frumusețe și prestanță, demonstrând ce înseamnă o lectură a virtualităților.

Imagini din spectacolul *Alchimistul* după Paulo Coelho. Regia Anca Maria Colțeanu.